

پیشگفتار

حمد و ستایش خدای سبحان را که یکتای یگانه، بی‌نیاز و بی‌همتا است و سلام و درود بر پیامبران رحمت به ویژه خاتم پیامبران رسول اکرم (ص) و اوصیای او، که معلمان بشر در معرفت توحیدی و پرستش توحیدی بوده‌اند.

کلمه طیبه توحید چون شجره طیبه‌ای است که اصل آن در اعماق هستی و شاخه‌هایش صدرنشین آسمان وجود است. در بیان جایگاه توحید در اندیشه موحدان همین بس که انبیای عظام از آدم تا نوح، از نوح تا ابراهیم، از ابراهیم تا موسی، از موسی تا عیسی و از عیسی تا خاتم‌الانبیاء - علیه و علیهم‌السلام - بعد از آنها اولیا و اوصیای آنان با همه توان برای جاودانگی این شجره طیبه راست‌قامت در مقابل هر گونه شرک و الحاد و انحراف ایستادند و پرچم مقدس لاله‌الاله را بر قله‌های رفیع هر تمدنی برافراشتند.

تجلی توحید است که آدم را صفی‌الله، نوح را نبی‌الله، ابراهیم را خلیل‌الله، موسی را کلیم‌الله، عیسی را روح‌الله، محمد را رسول‌الله و علی را ولی‌الله کرده است؛ توحید است که منجی متحیران از وادی حیرت، مأمّن پناه‌جویان از اضطراب کثرت و شمع راه هدایت ره‌جویان به سوی کمال و سعادت است.

آنچه پیش روی شما محققان و دانش‌پژوهان است بحث‌هایی در باب اثبات وجود حق - سبحانه و تعالی - توحید و صفات جمال و جلال اوست که به فضل الهی پس از سالیان تدریس و تحقیق در مسائل کلامی توفیق حاصل شد با توجه به نیازهای دانشجویان نسل امروز در حوزه و دانشگاه فراهم آید.

در این مجموعه تلاش شده است نکات ذیل رعایت شود:

۱. این متن، درس‌نامه باشد و هر فصل نه‌چندان مختصر که وافی به مقصود نباشد و نه‌چندان طولانی که از حوصله کلاس خارج باشد.

از سوی دیگر آنچه در باب توحید و صفات حق تعالی لازم است طی چند بخش متمایز آورده شود.

۲. دیدگاه‌های مکتب‌های فکری مطرح در عالم اسلام مورد توجه قرار گیرد.

۳. مواضع مشترک مکتب‌های دیگر با مکتب فکری شیعه امامیه بیان و مواضع اختلافی منصفانه نقد شود.

۴. برای پرهیز از پیشداوری سعی شده هر سخنی که به صاحب فکری یا مکتب فکری خاصی نسبت داده

شده از منابع اصلی خود آن و گاه با عبارت خود آنان باشد.

۵. با عنایت به پیشینه علمی مخاطبان، بعضی مطالب عربی (آیات، روایات یا سخنان بزرگان) ترجمه

نشده است.

در پایان لازم است از حضرات آیات سید حسن مصطفوی و حاج ابوالحسن الله‌بداشتی و جناب حجت‌الاسلام علی ربّانی گلپایگانی و آقایان دکتر احمد احمدی، دکتر احمد عابدی و دکتر محسن جوادی و مسئولین محترم سمت و سرکار خانم دکتر عارفی و سایر همکاران که در به ثمر رسیدن این مجموعه سهمی داشته‌اند تقدیر و تشکر نمایم.

در نهایت باید اذعان نمایم در نوشته حاضر اگر سخن ارزنده‌ای هست از صاحبان اندیشه است و اگر سخن قابل نقدی هست از قَلت بضاعت نگارنده است؛ با کمال خرسندی از انتقادهای علمی شما فرهیختگان استقبال خواهد شد.

دکتر علی الله‌بداشتی

دانشیار گروه فلسفه و کلام دانشگاه قم